

ಗೋಮುಖ - ತಪೋವನ ಯಾತ್ರೆ

ವೈಷ್ಣವ ಪಿ.

ಗಂಗೆಯ ಉಗಮಸ್ಥಾನವಾದ ಗೋಮುಖ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ತಪೋವನ ಇವುಗಳ ಸಾಹಸಭರಿತ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶೇಷವಾದುದು. ಈ ರೋಚಕ ಯಾತ್ರೆಯ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಲೇಖಕಿ, ಮೈಸೂರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮದ ಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದು, ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಉತ್ತರಾಖಂಡದ ಪವಿತ್ರ ಚಾರ್‌ಧಾಮ್ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಗಂಗೋತ್ರಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಗೋಮುಖ-ತಪೋವನ ಹಾದಿಯು ಸಾಹಸ ಹಾಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಗಂಗೋತ್ರಿಯೇ ಒಂದು ರಮಣೀಯವೂ, ಆದ್ಭುತವೂ ಆದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸ್ಥಳ. ಗೋಮುಖವು ಗಂಗೆಯ ಉಗಮಸ್ಥಾನ. ಗಂಗೆಯನ್ನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದ ಭಗೀರಥ ಮಹಾರಾಜನ ಕಥೆಯನ್ನು ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಗೋಮುಖ ಎಂದರೆ 'ಹಸುವಿನ ಮುಖ.' ಗಂಗೆಯು ಭಾಗೀರಥಿಯೆಂಬ ಹಿಮಪರ್ವತದ ಮೂಲಕ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಇದರ ವಿಸ್ತಾರ ನನಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಈ ಪರ್ವತದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗೋಮುಖದ ಆಕಾರವಿರುವ ಜಾಗ ದಿಂದ ಗಂಗಾನದಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಈ ನದಿಗೂ ಭಾಗೀರಥಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಮುಂಚೆ ಗಂಗೆಯ ಉಗಮವು ಈಗ ಇರುವ ಗಂಗೋತ್ರಿ ಮಂದಿರದ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಇತ್ತು. ಕಾಲಕಳೆದಂತೆ ಭಾಗೀರಥಿ (ಹಿಮ ಪರ್ವತ) ಕರಗಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನಾವು ಈಗ ಗಂಗೆಯ ಉಗಮಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅಂದರೆ ಗೋಮುಖವನ್ನು ನೋಡ ಬೇಕಾದರೆ ಸುಮಾರು ೧೮ ಕಿ.ಮೀ. ಕಾಲುನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗ ಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ತಪೋವನವಿದೆ. ದುರ್ಗಮವಾದ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಹತ್ತಿಹೋದನಂತರ ತಪೋವನ ಸಿಗುತ್ತದೆ. 'ತಪೋವನ'

ಎಂದರೆ ತಪ- ತಪಸ್ಸು; ವನ-ಕಾಡು, ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಸ್ಥಳ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಋಷಿ ಮುನಿಗಳು, ಸಾಧು ಸಂತರು ಧ್ಯಾನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿರಬಹುದು ಹಾಗಾಗಿ ತಪೋವನ ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿರಬಹುದು. ನಾನು ಮತ್ತೆ ಇನ್ನೂ ಇಬ್ಬರು ಆಶ್ರಮದ ಭಕ್ತೆಯರು ಗೋಮುಖ-ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಹೋಗ ಬೇಕೆಂದು ಇಂಡಿಯಾ ಹೈಕ್ಸ್ ಎಂಬ ಟ್ರೆಕ್ಕಿಂಗ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನೋಂದಾ ಯಿಸಿಕೊಂಡೆವು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ನಮ್ಮ ದೈಹಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ನಾವು ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಸಮರ್ಥರೇ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಪ್ರತಿದಿನ ೫ ಕಿ.ಮೀ. ಅನ್ನು ೩೨-೩೪ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಓಡಬೇಕು ಅಥವಾ ೧೦ ಕಿ.ಮೀ. ಅನ್ನು ೮೦ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ನಡೆಯ ಬೇಕು ಎಂದಿದ್ದರು. ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ನಿಗದಿತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೫ ಕಿ.ಮೀ. ಓಡದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ನೋಂದಾಯಣಿಕೆಯನ್ನು ರದ್ದು ಮಾಡು ತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಪ್ರತಿದಿನ ೫ ಕಿ.ಮೀ. ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಅವರು ಹೇಳಿದ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ೫ ಕಿ.ಮೀ. ಓಡಿ ಅದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತೋರಿ ಸಿದ್ದೆ. ಇದು ಅತಿಯಾಯಿತು ಎಂದು ಅನ್ನಿಸಬಹುದು, ನನಗೂ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ನಿಗದಿತ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಓಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ೫ ಕಿ.ಮೀ. ಓಡಿ ನನ್ನ ದೈಹಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಬೆಟ್ಟ ಹತ್ತುವಾಗ ನನಗೆ ಎಲ್ಲೂ ಆಯಾಸವಾಗಲಿ, ಕಾಲುನೋವಾಗಲಿ

ಬರಲಿಲ್ಲ. ನಡೆದಿದ್ದೇ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ನಾನು ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿದೆ. ಆದೇ ರೀತಿ ಮೆಡಿಕಲ್ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟನ್ನು ಮುಂಚೆಯೇ ತಾಲೂಕು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಅದನ್ನು ಇಂಡಿಯಾ ಹೈಕ್ಸ್ ನವರಿಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮೂಲಕ ಕಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ತಂಡದವರಿಗೆ ಗೋಮುಖ-ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಅವರು ಗಂಗೋತ್ರಿ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ನಾವು ಆಕ್ಟೋಬರ್ ೧ನೇ ತಾರೀಖು ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಡೆಹ್ರಾಡೂನ್‌ಗೆ ಹೋದೆವು. ೨ನೇ ತಾರೀಖು ಡೆಹ್ರಾಡೂನ್‌ನಿಂದ ಗಂಗೋತ್ರಿಗೆ ಇಂಡಿಯಾ ಹೈಕ್ಸ್‌ನವರು ಟೆಂಪೋ ಹಾಗೂ ಕಾರಿನ ಮೂಲಕ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಅಂದು ಗಂಗೋತ್ರಿಗೆ ತಲುಪಿದ ನಂತರ ನಮ್ಮ ಆಕ್ಸಿಜನ್ ಲೆವೆಲ್ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರು. ಚಹಾ ವಿರಾಮದ ನಂತರ ನಾವು ಹೇಗೆ ಗೋಮುಖ-ತಪೋವನವನ್ನು ತಲುಪುತ್ತೇವೆ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ತಂಗುತ್ತೇವೆ, ಪ್ರತಿದಿನ ಎಷ್ಟು ಕಿ.ಮೀ. ನಡೆಯಲಿದ್ದೇವೆ, ನಾವು ಹೇಗೆ ನಡೆಯಬೇಕು, ಬ್ಯಾಗಿನಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಹೇಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ನಂತರ ಊಟ ಮಾಡಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡೆವು.

೧. ಗಂಗೋತ್ರಿ - ಚೀರಬಾಸ

೩ನೇ ತಾರೀಖು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ತಯಾರಾದೆವು. ತಿಂಡಿಗೆ ಮುಂಚೆ ನಮ್ಮ ಬಿ.ಪಿ., ಆಕ್ಸಿಜನ್ ಲೆವೆಲ್ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ನಂತರ ತಿಂಡಿತಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಬ್ಯಾಗ್‌ಸೊಂದಿಗೆ ಸಜ್ಜಾಗಿ ನಿಂತರು. ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಅವರು ನಮಗೆ ಬ್ಯಾಗ್‌ನ್ನು ಹೇಗೆ ಹಾಕಬೇಕು, ಶೂ ಲೇನ್ ಹೇಗೆ ಕಟ್ಟಬೇಕು, ಟ್ರೆಕ್ಕಿಂಗ್ ಕೋಲುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರು. ನಂತರ ಒಂದು ಆಟವನ್ನು ಆಡಿಸಿದರು. ನಾವು ಸುಮಾರು ೮:೩೦ಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆವು. ನಮ್ಮ ಹೋಟೆಲ್ ಸೂರ್ಯಕುಂಡದ ಹತ್ತಿರವೇ ಇತ್ತು. ಸೂರ್ಯಕುಂಡವನ್ನು ನೋಡಿ, ಗಂಗೋತ್ರಿ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹೊರಗಿನಿಂದಲೇ ಗಂಗಾಮಾತೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಗೋಮುಖ-ತಪೋವನದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟೆವು. ಇಂದು ನಾವು ಚೀರಬಾಸದವರೆಗೂ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ತಂಗಲಿದ್ದೆವು. ಗಂಗೋತ್ರಿಯಿಂದ ಚೀರಬಾಸ ೧೦ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರ, ಚೀರ್ ಮರಗಳು(ಫೈನ್ ಮರ) ಇಲ್ಲಿ ಜಾಸ್ತಿ ಇರುವ ಕಾರಣ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಚೀರಬಾಸ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇದು ಕ್ರಮೇಣ ಆರೋಹಣ, ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಸದಾ ಗಂಗೆಯು ಹರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಆಕೆಯ ಗರ್ಜನೆ ಬಹಳ ಜೋರು, ಅವಳ ಹರಿಯುವ ಸದ್ದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೇನೂ ಕೇಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾಡ ರೇಂಜ್ ಶಿಖರಗಳು ಕಾಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪರ್ವತ, ಹಿಮಾಲಯದ ಕಾಡು ಹಣ್ಣು ಹೂಗಳನ್ನು, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಗಂಗೆಯನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದೆವು. ಕೆಲವು ಕಡೆ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಬೇಕು, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಡೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಝರಿಗಳು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಖಾಲಿಯಾದಾಗ ಈ ಝರಿಗಳಲ್ಲೇ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಮ್ಮ ತಂಡ

ದವರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಇದ್ದರು, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತ, ಪರಸ್ಪರ ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ತಿಂಡಿತಿನಿರುಗಳನ್ನು ಹಂಚಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುತ್ತಾ ಚೀರಬಾಸದ ಕಡೆ ಸಾಗಿದೆವು. ನಮ್ಮದು ೧೯ ಜನರ ತಂಡ. ಅದರಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯಾ ಹೈಕ್ಸ್‌ನ ಒಬ್ಬರು ತಂಡದ ನಾಯಕ, ಇಬ್ಬರು ಗೈಡ್ಸ್ ನಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅವರು ನಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತ ಗಂಗೋತ್ರಿಯ ಇತಿಹಾಸ, ಕಥೆ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಪರ್ವತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ, ತಮ್ಮ ಅನುಭವವನ್ನು ಹಂಚಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪರ್ವತದ ಸುಂದರವಾದ ನೋಟ ಸಿಗುವಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಊಟ ಮಾಡಿದೆವು. ಊಟಕ್ಕೆ ಚಪಾತಿ, ಆಲೂಗಡ್ಡೆ ಗೊಜ್ಜನ್ನು ನಮ್ಮ ಡಬ್ಬಿಗೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯೇ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಗಂಗೋತ್ರಿ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬಳಕೆಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ನಮ್ಮದೇ ಸ್ಟೀಲ್ ಡಬ್ಬಿ, ಲೋಟವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದೆವು. ಸುಮಾರು ೩:೩೦ಕ್ಕೆ ನಾವು ಚೀರಬಾಸವನ್ನು ತಲುಪಿದೆವು. ಬಂದ ತಕ್ಷಣವೇ ಸ್ವಾಗತ ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಮ್‌ಪನ್ನವನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಬಾರಿಗೆ ಟೆಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ತಂಗಲಿದ್ದೇವೆ ಹಾಗಾಗಿ ನಮಗೆ ಟೆಂಟ್‌ನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು, ಹೇಗೆ ಸ್ಲೀಪಿಂಗ್ ಬ್ಯಾಗ್ ಬಳಸಬೇಕು, ಹೇಗೆ ಡಬ್ಬಿ-ಲೋಟವನ್ನು ತೊಳೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರು. ಒಂದು ಟೆಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಮಾತ್ರ ಒಬ್ಬಳೇ ಇದ್ದೆ. ಕಾರಣ, ನಮ್ಮ ತಂಡದಲ್ಲಿ ೧೧ ಜನ ಮಹಿಳೆಯರು ಇದ್ದರು. ಟೆಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಗ್ ಇಟ್ಟು ಬಂದೆವು, ನಂತರ ಕೆಲವು ವ್ಯಾಯಾಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು, ಹಾಗೂ ಒಂದು ಮೋಜಿನ ಆಟವನ್ನು ಆಡಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟಾದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಟೆಂಟ್ ಇದೆ, ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತು ಊಟಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ. ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತೆವು. ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಆಕ್ಸಿಜನ್ ಲೆವೆಲ್‌ನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ನಮ್ಮ ತಂಡದ ನಾಯಕ ಅಂದಿನ ದಿನದ ಅನುಭವ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಹೇಳಿದರು. ಅಂತೆಯೇ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅನುಭವವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡೆವು. ೭ ಗಂಟೆಗೆ ಊಟಮಾಡಿದೆವು. ಊಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ರಾತ್ರಿ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಸಿಹಿತಿಂಡಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಹಾರ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಊಟದ

ನಂತರ ಟೆಂಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿದೆ. ಆ ಒಂದು ಪ್ರಶಾಂತತೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಗಂಗಾಮಾತೆಯ ಶಬ್ದವೊಂದೇ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮೊದಲನೆಯ ದಿನವಾದ ಕಾರಣ ಅಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಂದಿನ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುತ್ತ ಆನಂದದಿಂದ ಮಲಗಿಕೊಂಡೆ.

೨. ಚೀರಬಾಸ-ಭೋಜವಾಸ

ಏನೇ ತಾರೀಖು, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೇಗ ಎದ್ದು ಪ್ರಾತಃಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ತಯಾರಾದೆ. ಇಂದು ನಾವು ಚೀರಬಾಸದಿಂದ ಭೋಜವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಇದು ೫ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರ, ನಿನ್ನೆಯ ಹಾದಿಯಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂದು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸೊಬಗು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತೆ, ಪ್ರಮುಖ ಶಿಖರಗಳು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ತಂಡದ ನಾಯಕ ಪ್ರತಿದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಆಕಿಜನ್ ಲೆವೆಲನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಿಂಡಿ ತಿಂದು ನಾವು ಇದ್ದ ಟೆಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಇಂದಿನ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾದೆವು. ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾವು ನಡೆಯುವುದು, ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಶಿಖರಗಳು. ಇದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಮಾತೆಯು ನಿರಂತರ ಹರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಎದುರಿಗೆ ಸದಾ ಭಾಗೀರಥಿ ಪರ್ವತ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಶಿವಲಿಂಗ ಪರ್ವತದ ತುಣುಕು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ನಮಗೆ ಮಾಡ ರೇಂಜ್, ಭಾಗೀರಥಿ ಸಿಸ್ಟರ್ಸ್ ಪರ್ವತ, ಸುದರ್ಶನ ಪರ್ವತ, ನಂದಿ ಪರ್ವತ, ಮೇರು ಪರ್ವತದ ತುಣುಕು ಕಾಣಿಸಿದವು. ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಈ ಪರ್ವತಗಳು ಇನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಬೇಕು, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಕಲ್ಲುಗಳು ಉರುಳುತ್ತವೆ. ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ 'ರಾಕ್ ಫಾಲ್ ರೋಡ್' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಹೆಲ್ಮೆಟ್ ಧರಿಸಿ ಆ ಜಾಗವನ್ನು ದಾಟಬೇಕು. ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೂ ನಿಲ್ಲದೆ ದಾಟಬೇಕು. ಕೆಲವು ಕಡೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಹತ್ತಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಇಂದು ಪ್ರಮುಖ ಶಿಖರವನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ೧೨:೩೦ಕ್ಕೆ ಭೋಜವಾಸವನ್ನು ತಲುಪಿದೆವು. ತಲುಪಿದ ನಂತರ ಆಮ್‌ಪನ್ನ ಕೊಟ್ಟರು, ಬ್ಯಾಗನ್ನು ಟೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟೆವು. ನಮ್ಮ ತಂಡದ ನಾಯಕ ನಮಗೆ ಕೆಲವು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ವ್ಯಾಯಾಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ನಂತರ ಭೋಜನ ಮುಗಿಸಿ, ತಂಡದವರ ಜೊತೆ ಕೂತು

ಹೊಟ್ಟೆಹುಣ್ಣಾಗುವಷ್ಟು ಹಾಸ್ಯ, ಮಾತುಕತೆಗಳಿಂದ ಕಾಲ ಕಳೆದವು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಟೀ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಇಂದು ಲಢಾಕ್ ಶೈಲಿಯ ನೂಡಲ್ಸ್ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ತಿಂದು ಭೋಜವಾಸದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭೂರ್ಜಪತ್ರದ ಮರಗಳು ಅಂದರೆ ಭೂರ್ಜವೃಕ್ಷಗಳು ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಭೋಜವಾಸ (ಭೂರ್ಜ=ಭೋಜ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಭಾಗೀರಥಿ ಸಿಸ್ಟರ್ಸ್ ಪರ್ವತ ತುಂಬಾ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಸುಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ತಂಡದ ನಾಯಕನ ಬಳಿ ಬೈನಾಕ್ಯುಲರ್ ಇತ್ತು. ಅದರಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಭಾಗೀರಥಿ ಪರ್ವತವನ್ನು ಇನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನೋಡಿದೆವು. ನಮ್ಮ ಟೆಂಟಿನ ಹತ್ತಿರವೇ ನದೀತೀರ, ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ. ಆ ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಒಂದು ಪುಣ್ಯದ ಸಂಗತಿ. ಹಿಂದಿರುಗಿ ಟೆಂಟಿನ ಬಳಿ ಬಂದು ಭಾಗೀರಥಿ ಪರ್ವತದ ಮುಂದೆ ನಿಂತೆ. ಆಗ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ಸಮಯವಾದ ಕಾರಣ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಪರ್ವತದ ಬಣ್ಣ ವಿಧವಿಧವಾದ ಬಣ್ಣಗಳಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ; ಅದು ಪರ್ವತದ ಸೊಬಗನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅಪೂರ್ವವಾದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಣ್ಣುತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾಗ್ಯ ನನ್ನದಾಯಿತು. ಪೂರ್ವ ಕತ್ತಲು ಆವರಿಸುವವರೆಗೂ ಭಾಗೀರಥಿ ಪರ್ವತದ ಮುಂದೆಯೇ ನಿಂತು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರುವ ದೊಡ್ಡ ಟೆಂಟಿಗೆ ಹೋದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ಅನುಭವವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡೆವು. ತಂಡದ ನಾಯಕ ನಾಳೆಯ ಪ್ರಯಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆ ನೀಡಿದರು. ಊಟಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ನಾನು ಟೆಂಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದೆ.

೩. ಭೋಜವಾಸ-ತಪೋವನ

ಇಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ದಿನ, ಹಾಗೇ ದುರ್ಗಮವಾದ ಕಠಿಣವಾದ ದಾರಿ. ಎಂದಿನಂತೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೇಗ ಎದ್ದು ಆಕಾಶ ನೋಡಿದಾಗ ಆಕಾಶದ ತುಂಬ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಇದ್ದವು. ಸಿಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಿಂಡಿತಿಂದು ತಯಾರಾಗಿ ಹೊರಟೆವು. ಭೋಜವಾಸದಿಂದ ಗೋಮುಖಿ-ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಮೊದಲು ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಬೇಕು. ನದಿಯನ್ನು ದಾಟುವುದಕ್ಕೆ ಟ್ರಾಲಿಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಟ್ರಾಲಿಯಲ್ಲಿ ೫-೬ ಜನ

ಒಂದು ಬಾರಿಗೆ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಬಹುದು. ಈ ಟ್ರಾಲಿಯಲ್ಲಿ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟುವುದೇ ಒಂದು ಮೋಜಿನ ಸಂಗತಿ. ಸುಮಾರು ೮ ಗಂಟೆಗೆ ನಮ್ಮ ತಂಡದವರೆಲ್ಲರೂ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿದವು. ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿದ ಬಳಿಕ ನಮಗೆ ಊಟವನ್ನು ಬಾಕ್ಸಿಗೆ ಹಾಕಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಇಂದು ದಾರಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಮೊದಲು ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಯ ಹಾದಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರವಾದ ಮೇಲೆ ಸುಂದರವಾದ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು. ಕೆಂಪು, ಬಿಳಿ, ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಹುಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಆ ಪ್ರದೇಶವು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹರಡಿದೆ. ಇದರ ಮಧ್ಯಹೋಗುವುದೇ ಒಂದು ಆನಂದ. ಈ ಸುಂದರ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಆನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಮಗೆ ಹಿಮಾಲಯದ ಬ್ಲೂ ಶೀಪ್ (ಭರಲ್ ಅಥವಾ 'ನೀಲಿ ಕುರಿ') ೮-೯ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದವು. ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದಂತೆ ಈ ಸುಂದರವಾದ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಮಾಯವಾಗಿ ಬರೀ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಗಳೇ ಕಾಣಿಸಿದವು. ತಪೋವನವನ್ನು ತಲುಪುವುದಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಯ ಪರ್ವತವನ್ನೇ ಹತ್ತಬೇಕು. ಹತ್ತುವಾಗ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಲು ಇಡಬೇಕು. ಸಡಿಲ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಲು ಇಟ್ಟರೆ ಜಾರಿ ಬೀಳುತ್ತೇವೆ. ಈ ಪರ್ವತವನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇರುವ ಗೋಮುಖ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಗೋಮುಖದ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ನೋಡಬಹುದು. ಗೋಮುಖದ ಸುಂದರ ನೋಟ ಕಾಣಿಸುವ ಒಂದು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಿದವು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಊಟಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ೧೧.೦೦ಕ್ಕೆ ಊಟ ಮಾಡಿದವು. ನಂತರ ದುರ್ಗಮವಾದ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಹತ್ತಲು ಆರಂಭಿಸಿದವು. ಗುರು ಮಹಾರಾಜರ, ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ, ಗಂಗಾ ಮಾತೆಯ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ನಾನು ನಿರಾಯಸವಾಗಿ ಈ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಹತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕೃಪೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಏರುವುದು ಸುಲಭದ ಮಾತೆ? ಸುಮಾರು ೧೧:೩೦ಕ್ಕೆ ಈ ದುರ್ಗಮವಾದ ಪರ್ವತವನ್ನು ಹತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಶುರುಮಾಡಿ, ೨ ಗಂಟೆಗೆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಹತ್ತಿದವು. ಪರ್ವತವನ್ನು ಹತ್ತಿದಂತೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಮೇರು, ಭಾಗೀರಥಿ, ಶಿವಲಿಂಗ ಪರ್ವತ, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ನೋಡಿದವು. ಈ ಅದ್ಭುತ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಅಲ್ಲೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕುಳಿತವು. ತಪೋವನವು ೧೪,೨೦೩ ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದೆ. ನಂತರ ನಮ್ಮ ಟೆಂಟಿನ ಬಳಿ ಬಂದವು. ನನ್ನ ಟೆಂಟಿನ ಬಳಿ ನಿಂತರೆ, ಎದುರು ಶಿವಲಿಂಗ ಪರ್ವತ, ಎಡಭಾಗಕ್ಕೆ ಭಾಗೀರಥಿ ಪರ್ವತ. ನನ್ನ ಟೆಂಟ್ ಬಳಿಯೇ ಆಕಾಶಗಂಗೆ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಶಿವಲಿಂಗದ ಅಡಿಪಾಯವೇ ತಪೋವನ. ಇದನ್ನು ಇಷ್ಟು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡಿದ್ದೇ ನನ್ನ ಒಂದು ಸೌಭಾಗ್ಯ. ತಪೋವನ ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇಲ್ಲ. ಸುಂದರವಾದ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು, ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ಜಾಗ. ಭಾಗೀರಥಿ-ಶಿವಲಿಂಗ ಪರ್ವತವನ್ನು ಎಷ್ಟು ನೋಡಿದರೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಂಡದ ಗ್ರೂಪ್ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದರು. ಟೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬ್ಯಾಗ್ ಇಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಇದ್ದೆ, ತುಂಬಾ ಚಳಿ ಇದ್ದ ಕಾರಣ ೪ ಲೇಯರ್ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದೆ. ಶಿವಲಿಂಗ ಪರ್ವತದ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಸ್ವಲ್ಪ

ಹೊತ್ತು ಶಿವಲಿಂಗ ಪರ್ವತ, ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಭಾಗೀರಥಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸುಮಾರು ೧ ಗಂಟೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ನಿಂತು ನೋಡಿದೆ. ಈ ಮನೋಹರವಾದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಅಚ್ಚಿ ಯದಂತೆ ಹಿಡಿದಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಬರಿ ಪುಸ್ತಕ, ಕಥೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಇಂದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರಣ ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಕತ್ತಲು ಆವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಪರ್ವತದ ವೈಭವ ಹೆಚ್ಚತೊಡಗಿತು. ತುಂಬಾ ಚಳಿಯಾದ ಕಾರಣ ನಡೆದಾಡಿದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಚ್ಚಗಾಗಬಹುದು ಎಂದು ನಮ್ಮ ತಂಡದವರಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೆಲವರು ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆದಾಡುತ್ತ ಪರ್ವತದ ಸೊಬಗನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತ, ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕಾಲ ಕಳೆದವು. ದಟ್ಟ ಕತ್ತಲು ಆವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಊಟದ ಡಬ್ಬವನ್ನು ಹಿಡಿದು ದೊಡ್ಡ ಟೆಂಟಿಗೆ ಹೋದವು. ಇವತ್ತು ಊಟದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಗುಲಾಬ್ ಜಾಮೂನ್ ಇತ್ತು. ಇಷ್ಟು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಗುಲಾಬ್ ಜಾಮೂನ್ ತಿನ್ನುವುದೇ ಒಂದು ಆನಂದದ ಸಂಗತಿ. ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಊಟ ಏನೋ ಆಯಿತು, ಈಗ ಡಬ್ಬ ತೊಳೆಯುವುದೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಷ್ಟದ ಸಂಗತಿ. ನೀರೋ ಮಂಜುಗಡ್ಡೆಯ ನೀರು, ಕೈ ಹಾಕಿದರೆ ಮರಗಟ್ಟಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ತಪೋವನದಲ್ಲಿ -೫ ಡಿಗ್ರಿ ತಾಪಮಾನ. ಅಯ್ಯೋ! ಈ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಡಬ್ಬ ತೊಳೆಯುವುದು, ತೊಳೆಯುವುದೇ ಬೇಡ, ಬೆಳಗ್ಗೆ ತೊಳೆದರಾಯಿತು ಎಂದು ಮೊದಲಿಗೆ ಅಂದುಕೊಂಡವು. ಆದರೆ ಇಂಡಿಯಾ ಹೈಕ್ಸ್‌ನವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಇಂದು ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ತೊಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಿಸಿನೀರನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಆಹಾ! ಎಂತಹ ಆನಂದ! ಡಬ್ಬ ತೊಳೆದು, ಬಾಟಲಿಗೆ ಬಿಸಿನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಟೆಂಟಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡೆ. ಆ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ನಿದ್ದೆ ಬರುವುದು ಕಷ್ಟವಾದರೂ ನಂತರ ಒಳ್ಳೆಯ ನಿದ್ದೆ ಬಂತು.

೪. ಮರಳುತ್ತ ತಪೋವನ-ಗೋಮುಖ-ಭೋಜವಾಸ

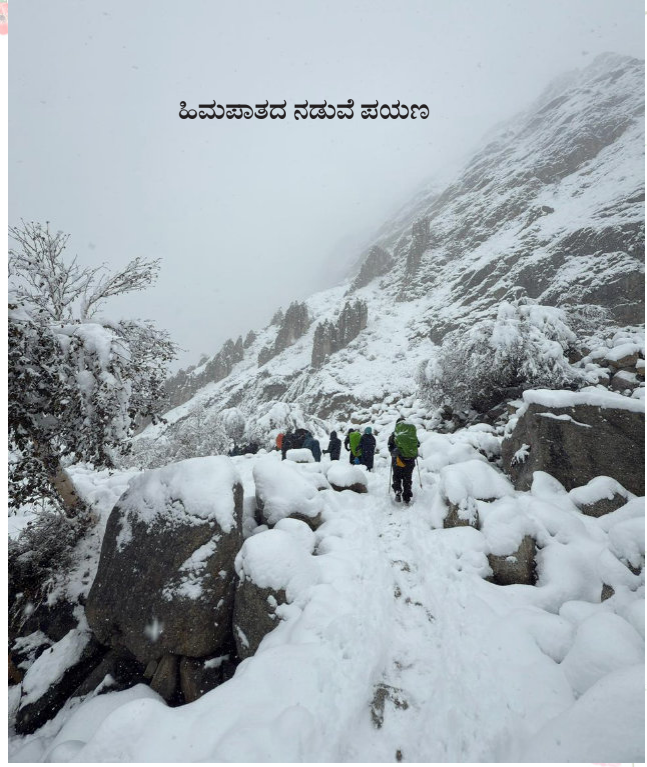
ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೫ಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನೋಡಿದಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಮ ಪಾತವಾಗಿತ್ತು. ನಿನಗೆ ನೋಡಿದ ಆಕಾಶಗಂಗೆ ಇಂದು ಐಸ್‌ಗಂಗೆ ಆಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ನಾವು ಡಬ್ಬ ತೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನೀರು, ಲಿಕ್ವಿಡ್ ಸೋಪ್ ಎಲ್ಲ ಗಡೆಗಳಿಗಿದ್ದವು. ಸೂರ್ಯೋದಯ ಭಾಗೀರಥಿ ಪರ್ವತದ ಕಡೆಯಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಗೆ ಬೇಗ ಪ್ರಾತಃಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಕಾದು ನಿಂತೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇಷ್ಟು ದಿನ ಆಹ್ಲಾದಕರ ಹವಾಮಾನವಿತ್ತು. ಭಾಗೀರಥಿ ಹಾಗೂ ಶಿವಲಿಂಗ ಪರ್ವತವು ಮೋಡಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿದ್ದವು. ಆಗಾಗ ಶಿವಲಿಂಗ ಪರ್ವತವನ್ನು ಮುಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ ಮೋಡಗಳು ಸರಿದು, ಪರ್ವತದ ದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಭಾಗೀರಥಿ ಪರ್ವತದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ದಟ್ಟವಾದ ಮೋಡಗಳು ಭಾಗೀರಥಿ ಪರ್ವತವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನಾವು ತಿಂಡಿತಿಂದು ತಯಾರಾದವು. ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂದಿರುಗುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಬಿಡೋಣ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ತಂಡದ ನಾಯಕ ಹೇಳಿದರು: “ಹವಾ

ಮಾನ ಕೆಡುತ್ತಿದೆ. ನಾವು ಬೇಗ ತಪೋವನದಿಂದ ಹೊರಡೋಣ.” ಅಂತೆಯೇ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೊರಟೆ. ಇನ್ನೇನು, ಪರ್ವತ ಇಳಿಯಬೇಕು - ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಜೋರಾಗಿ ಗಾಳಿ ಬಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಗಾಳಿ ಜೊತೆಗೆ ಮಣ್ಣು ಸೇರಿತ್ತು. ನಾವು ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕೈ ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಟ್ರೆಕ್ಸಿಂಗ್ ಕೋಲು ಹಿಡಿದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಇಳಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದೆವು. ಜೋರು ಗಾಳಿ ಬಂದಾಗ ಒಂದು ಕಾಲು ಎತ್ತಿಡುವುದೂ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ಒಂದು ಕಾಲು ಎತ್ತಿಡುವುದರಲ್ಲಿ ತೂರಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಗಾಳಿ ಜೊತೆ ಮಣ್ಣು ಸೇರಿದ್ದ ಕಾರಣ ಮಣ್ಣು ಕಣ್ಣಿಗೆಲ್ಲ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಇಳಿಯುವುದನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹತ್ತುವುದಕ್ಕಿಂತ ಇಳಿಯುವುದು ಸಾಹಸಮಯ ವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಕಡೆ ಗಾಳಿ ತುಂಬಾ ಜೋರಾದ ಕಾರಣ ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ನಿಂತೆವು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಕದ ಪರ್ವತ ದಿಂದ ಕಲ್ಲುಗಳು ಉರುಳಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಈ ದೃಶ್ಯ ಕೆಲವರಿಗೆ ಭಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿತು. ಇಷ್ಟು ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಗಾಳಿ ಜೊತೆ ಸಣ್ಣದಾಗಿ ಹಿಮಪಾತ ಶುರುವಾಯಿತು. ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟದ ನಡುವೆಯೂ ನಾವು ಬೇಗ ಬೇಗ ಪರ್ವತವನ್ನು ಇಳಿದು ಗೋಮುಖವನ್ನು ತಲುಪಿದೆವು. ದೈವ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಇರಬೇಕು, ಗೋಮುಖ ತಲುಪಿದಾಗ ಗಾಳಿ ಯಾಗಲಿ ಹಿಮಪಾತವಾಗಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಗಂಗೆಯ ಉಗಮಸ್ಥಾನ ವನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದದ ಜೊತೆ ಧನ್ಯತೆಯ ಭಾವವೂ ಉಂಟಾ ಯಿತು, ದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಈ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕಳೆದೆವು. ಹಿಮ ಗಡ್ಡೆಗಳು ಕರಗಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗೋಮುಖದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದೆ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಗಂಗಾಮಾತೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಟ್ಟು, ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು ಹಾಗೂ ೩-೪ ಸಣ್ಣ ಕಲ್ಲು ಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಕೆಲವು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟೆ. ಹೊರಟು ೫ ನಿಮಿಷದಲ್ಲೇ ಮತ್ತೆ ಜೋರು ಗಾಳಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಗೋಮುಖದಿಂದ - ಭೋಜವಾಸದ ಹಾದಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಆರಾಮದಾಯಕ; ಅಂದರೆ ಸುಲಭವೆಂದೇನಲ್ಲ. ಜೋರು ಗಾಳಿ ಇದ್ದ ಕಾರಣ ಬೇಗ ಬೇಗ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದೆ. ತಂಡದವರ ನಡೆಯುವ ಗತಿ ಏರುಪೇರಾಯಿತು. ಕೆಲವರು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಆದರು.

ಶಿವಲಿಂಗ ಪರ್ವತ

ಹಿಮಪಾತದ ನಡುವೆ ಪಯಣ

ಇನ್ನೇನು ಭೋಜವಾಸ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಹಿಮಪಾತ ಶುರುವಾಯಿತು. ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಭೋಜವಾಸವನ್ನು ತಲುಪಿದೆ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟದ ನಂತರ ಟೆಂಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟೆ. ಹೊರಗಡೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಗದ್ದಲವನ್ನು ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅರ್ಧ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಗೂ ಗೈಡ್ಸ್ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಟೆಂಟನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಊಹೆ ಮಾಡಿದೆ, ಹಿಮವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು. ನನ್ನ ಊಹೆ ಸರಿ ಇದ್ದರೂ, ಹಿಮಪಾತದ ಪ್ರಮಾಣ ಎಷ್ಟಿತ್ತು ಎಂದು ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಯಂಕಾಲ ಆಚೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತೇನೆ - ೧ ಅಡಿ ಯಷ್ಟು ಹಿಮಪಾತವಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಎಂದೂ ಹಿಮಪಾತವನ್ನು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಭೋಜವಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಹೆಚ್ಚು ಹಸಿರು ಪರ್ವತವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆ, ಆದರೆ ಇಂದು ಹಿಮಪಾತವಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹಿಮ ಬಿದ್ದು ಬಿಳಿಬಣ್ಣವೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಹಿಮ ಪಾತ ನಿಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಕೆಲವರು ದೊಡ್ಡ ಟೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆವು ಇಂದು ತಂಡದ ನಾಯಕ, ಇಬ್ಬರು ಗೈಡ್‌ಗಳು ಇದ್ದರು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯ ತನಕದ ಅನುಭವವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡೆವು. ಹಾಗೆಯೇ ನಾಯಕ, ಗೈಡ್ ಇಬ್ಬರೂ ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗಿನ ಅನುಭವವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡರು. ಭಾರೀ ಹಿಮಪಾತವಾದ ಕಾರಣ ಹೈ ಅಲ್ಟ್ ಎಂದು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಎಲ್ಲವೂ ಹಿಮದಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದವು. ಹಾಗಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಗಂಗೋತ್ರಿಗೆ ತೆರಳಬೇಕಿತ್ತು. ನಾಳೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ತಂಡ ಗೋಮುಖ-ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹಿಮ ಪಾತವಾದ ಕಾರಣ ಅವರು ಯಾತ್ರೆ ಮುಂದುವರಿಸಲಾಗದೆ, ಎಲ್ಲರೂ ನಾಳೆ ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಗಂಗೋತ್ರಿಗೆ ಮರಳಬೇಕಾಯಿತು. ಇದರ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ತಂಡದ ನಾಯಕ ನಮಗೆ ದೊಡ್ಡ ಟೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟರು. ನಂತರ ಅಲ್ಲೇ ಊಟ ಮಾಡಿ ಟೆಂಟಿಗೆ

ಮರಳಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ತಂಡವು ಅಲ್ಲೇ ಊಟಮಾಡಬೇಕೆತ್ತು ಹಾಗಾಗಿ ನಾವು ಇಂದು ಬೇಗ ಊಟಮಾಡಿದೆವು. ಇಷ್ಟು ಹಿಮ ಪಾತದಲ್ಲೂ ನಮಗೆ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಜಲೇಬಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ವಿಪರೀತ ಚಳಿ, ರಾತ್ರಿ ಸುಮಾರು -೧೦ ಡಿಗ್ರಿಯಷ್ಟು ತಾಪಮಾನ. ಮೊದಲಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರುವುದು ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಕ್ರಮೇಣ ಬಂತು. ನಾವೇನೋ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿದೆವು. ಆದರೆ ಇಂಡಿಯಾ ಹೈಕ್ಸ್‌ನ ತಂಡ ದವರು ಇಡೀರಾತ್ರಿ ನಮ್ಮ ಟೆಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು.

೫. ಭೋಜನವಾಸ-ಗಂಗೋತ್ರಿ

ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಹಿಮಪಾತವಾಗಿ, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಮಾರು ೨.೫ ಅಡಿ ಹಿಮಪಾತ. ಪ್ರಕೃತಿಯು ಈ ಒಂದು ರೂಪವು ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ, ರಮಣೀಯವಾದ ನೋಟ. ಇದನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ನಾನು ಅಸಮರ್ಥಳು. ನನ್ನ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಆನಂದವಾಗಿತ್ತೋ ಇಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇ ಭಯಾನಕವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಹಿಮಪಾತದ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರೀಕರಿಸಿ, ಹಿಮದ ಜೊತೆ ಆಟವಾಡಿ ನಂತರ ತಯಾರಾಗಿ ನಿಂತೆ. ಹಿಮ ಪಾತದಲ್ಲೇ ನಿಂತು ಇಂದು ತಿಂಡಿ ತಿಂದೆವು. ಕೆಲವು ತಂಡಗಳಿಗೆ ದುಃಖ - ಇಂದು ಅವರು ತಪೋವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಬೇಕಿತ್ತು; ಆದರೆ ಅವರು ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಗಂಗೋತ್ರಿಗೆ ಮರಳಲಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ತಂಡದ ವರನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲ 'ಲಕ್ಶಿ ಬ್ಯಾಚ್' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ದುಃಖ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ನಾವು ಅದನ್ನು ಊಹಿಸಲಾರೆವು. ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಹಿಮಪಾತವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿದ್ದವು. ಒಬ್ಬರು ಗೈಡ್ ದಾರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವು ಅವರ ಹಿಂದೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ತಗ್ಗು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಹುಷಾರಾಗಿ ಕಾಲು ಇಟ್ಟರೂ ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಜಾರುತ್ತಿದ್ದೆವು, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಜಾರಿ ಬೀಳುತ್ತಲೂ ಇದ್ದೆವು. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಹಿಮಪಾತ ಜೋರಾದಾಗ ಹಿಮ ಮುಖಕ್ಕೆ ಎರಚುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಮುಂದೆ ದಾರಿ ನೋಡುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಿದ್ದರೂ ಹಿಮಪಾತದ ಸೌಂದರ್ಯದ ಮುಂದೆ ಇದಾವುದೂ ತಿಳಿಯದು. ತಂಡದವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತ, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹಿಮ ಬಿದ್ದು ಕರಗಿ ಕೆಳಗೆ ಪ್ರಾಂಟೆಲ್ಲ ಒದ್ದೆಯಾಯಿತು, ಮೊದಲೇ ರೈನ್ ಕೋಟ್ ಧರಿಸಿದ್ದ ಕಾರಣ ನಾವು ಒದ್ದೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬ್ಯಾಗಿನಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಬಾಟಲಿ ಇತ್ತು, ರೈನ್‌ಕೋಟನ್ನು ಬ್ಯಾಗಿನ ಸಮೇತ ಧರಿಸಿದ್ದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನೀರು ಬೇಕಾದಾಗ ತೆಗೆಯುವುದು ಕಷ್ಟವೆಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ನೀರು ಕುಡಿಯದೆ ಹಾಗೇ ಇದ್ದೆ. ನಮ್ಮ ತಂಡದವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಆಗ ತಾನೇ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಿಮವನ್ನೇ ತಿನಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಹಿಮವು ಹತ್ತಿ ಯ ಹಾಗೆ ಮೃದು; ಸ್ವಾದದಲ್ಲಿ ಸಪ್ಪೆ: ಐಸ್ ಕ್ರೀಮ್ ತರಹ. ಅಂತೂ ಇದು ಒಂದು ಅದ್ಭುತವಾದ ಅನುಭವ. ಹತ್ತುವುದಕ್ಕಿಂತ ಇಳಿಯುವುದೇ ಸಾಹಸಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ; ಹಿಮಪಾತ ನಿಂತು ಮಳೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಹಿಮಪಾತವಾಗಿ ಮೊದಲೇ ಹಿಮವಿತ್ತು, ಮಳೆ ಬಂದು ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ದುರ್ಗಮ

ವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು, ಅಲ್ಲಲ್ಲೇ ನೀರು ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಝರಿಗಳು ಹರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದವು, ಹತ್ತುವಾಗ ನೋಡದ ಝರಿಗಳನ್ನು ಇಳಿಯುವಾಗ ಹಲವು ಕಡೆ ನೋಡಿದೆವು. ಟ್ರೆಕ್‌ಗಿಂಗ್ ಶೂ ಧರಿಸಿದ್ದ ಕಾರಣ ಕೇವಲ ೩-೪ ಗಂಟೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲೂ ಶೂನ ಒಳಗಡೆ ನೀರು ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಬೇಗ ಬೇಗ ನಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಆಮೇಲೆ ಶೂ ಒಳಗೆಲ್ಲ ನೀರು ಹೋಗಿ ನಡೆಯುವುದು ನಿಧಾನವಾಯಿತು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶೆಡ್ ತರಹದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೆವು. ಮೊದಲೇ ಡಬ್ಬಿಗೆ ಪಲಾವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು, ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುನೋಡಿದಾಗ ಅದು ತಣ್ಣಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಫ್ರೀಜ್ ಆದಹಾಗೆ ಇತ್ತು. ಇನ್ನೇನು ಮಾಡುವುದು, ಮುಂದೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಶಕ್ತಿ ಬೇಕಲ್ಲ - ಹಾಗಾಗಿ ಅದನ್ನೇ ತಿನ್ನಬೇಕು. ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂದು ನಾನು ಕೈಯ ಗ್ಲೌಸ್ ತೆಗೆದಿದ್ದೆ, ಊಟಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೈ ಮರಗಟ್ಟಿ ಹೋಯಿತು. ಪುನಃ ಗ್ಲೌಸ್ ಧರಿಸಿದರೂ ಕೈಗೆ ಶಾಖವೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ನಡೆದ ಮೇಲೆ ಸರಿಹೋಯಿತು. ಅಂತೂ ಗಂಗೋತ್ರಿಗೆ ೨ ಕಿ.ಮೀ. ಇದೆಯನ್ನುವಾಗ ಮಳೆ ನಿಂತಿತು. ಗಂಗೋತ್ರಿಗೆ ಇಳಿದು ಗಂಗಾಮಾತೆಯ ಮಂದಿರದ ಮುಂದೆಯೇ ಹೋಗಬೇಕು. ಯಾತ್ರೆಯು ಗಂಗಾಮಾತೆಯ ದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು, ಯಾತ್ರೆಯ ಮುಕ್ತಾಯವೂ ಗಂಗಾಮಾತೆಯ ದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ಆಯಿತು. ಈ ಒಂದು ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಮಾಲಯದ ಪ್ರಮುಖ ಶಿಖರಗಳಾದ ಭಾಗೀರಥಿ, ಶಿವಲಿಂಗ, ಮೇರು, ನಂದೀ, ಸುದರ್ಶನ, ಮಾಡ ಪರ್ವತಗಳು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಪರ್ವತಗಳ ಹೆಸರು ಈಗ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಹಿಮಾಲಯದ ಕಾಡುಹಣ್ಣುಗಳು, ಹೂಗಳು, ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು, ಬ್ಲೂ ಶೀಪ್ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದವು. ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಸದಾ ಗಂಗಾಮಾತೆ ಭೋಜನವಾಸದ ವರೆಗೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಸುಂದರ, ಮನೋಹರ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಯ ಅಥವಾ ಬರಹದ ಮೂಲಕ ವರ್ಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಈ ಒಂದು ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲು, ಚಳಿ, ಗಾಳಿ, ಮಳೆ, ಹಿಮಪಾತ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಹವಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಬೇಸರ, ನೋವುಗಳನ್ನು ತರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಹಿಮಾಲಯದ ಸೊಬಗನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು. ಈ ಯಾತ್ರೆ ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿದ್ದರೂ ಹಿಮಾಲಯದ ಅದ್ಭುತ ದೃಶ್ಯಗಳಿಂದ ಇದು ಕಠಿಣವೆಂದೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕಠಿಣತೆಯನ್ನೇ ಮರೆಸುತ್ತದೆ. ಸಾಯಂಕಾಲ ಗಂಗಾಮಂದಿರದ ಬಳಿ ಗಂಗಾನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಗೆ ಆರತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ತಂಡದ ಒಬ್ಬರು ಅದಕ್ಕೆ ಟೆಕ್ಸ್ಟನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಅವರಿಂದಾಗಿ ನಮಗೂ ಗಂಗಾರತಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಲಭಿಸಿತು. ನಂತರ ಗಂಗಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಆರತಿಯಾಗುತ್ತದೆ, ಅಲ್ಲೂ ಆರತಿಯನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದೆವು. ನಂತರ ನಮಗೆ ಪುರೋಹಿತರು ಪ್ರಸಾದ, ತೀರ್ಥ ಕೊಟ್ಟರು. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಸುಂದರವಾದ, ಸಾಹಸಮಯವಾದ ಗೋಮುಖ-ತಪೋವನ ಯಾತ್ರೆ ಬಹಳ ಆನಂದದಿಂದ ಮನಃತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿತು.

